

Marknadskontroll 2020:4

Uppblåsbara flytvästar

Sammanfattning

Konsumentverket har genomfört en kontroll av uppblåsbara flytvästar för att säkerställa att västar på den svenska marknaden har en gaspatron som är säkrad. Kontrollen har skett utifrån EU-kommissionens genomförandebeslut (EU) 2019/1217 som slår fast att de standarder som används för flytvästar inte har relevanta krav för patronens fastsättning.

I granskningen ingick 9 vanligt förekommande varumärken. För ett av varumärkena hade åtgärder redan genomförts, men för övrigt har det varit nödvändigt med tekniska åtgärder både för västar i distributionsled och för västar som redan nått konsumenter. Åtgärderna har genomförts utan att myndigheten har behövt rikta förelägganden mot de berörda näringsidkarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Problembeskrivning/syfte	5
2 Urval och resultat.....	6
3 Åtgärder/slutsatser	7
Bilagor.....	1

1 Problembeskrivning/syfte

De flesta uppblåsbara flytvästar aktiveras automatiskt när användaren faller i vattnet. Västen fylls genom att en gaspatron punkteras och blåser upp västen. Tyvärr har det visat sig att gaspatroner oavsiktligt kan gå ur. Normalt har en uppblåsbar flytväst inte några fasta flytelement och ger därför inte någon flytkraft om den inte är uppblåst, med följderna att användare som faller i vattnet riskerar att drunkna.

Risken med att gaspatroner går ur ledde till att EU-kommissionen fattade ett genomförandebeslut¹ den 17 juli 2019. I beslutet slog kommissionen fast att de standarder som används för att kontrollera säkerheten hos uppblåsbara flytvästar före CE-märkning inte innehåller tillräckliga krav. Beslutet innebär att standarderna EN ISO 12402:2006 del 2-4 inte längre ger så kallad presumtion för skydd mot drunkning. Det anmälda organ som ansvarar för typkontroll måste därmed på annat sätt kontrollera att gaspatronen hos en uppblåsbar väst är säkrad så att den inte kan gå ur.

Konsumentverket beslutade att genomföra ett projekt för att säkerställa att berörda aktörer genomför nödvändiga åtgärder för de uppblåsbara flytvästar man tillhandahåller eller tidigare har tillhandahållit på svenska marknaden.

Alla medlemsstater i EU har marknadskontrollmyndigheter som ska övervaka att de gemensamma produktlagstiftningarna följs och att bara säkra varor tillhandahålls på de nationella marknaderna. Uppblåsbara flytvästar är personlig skyddsutrustning och ska uppfylla kraven i förordningen (EU) 2016/425. I Sverige är Konsumentverket marknadskontrollmyndighet för personlig skyddsutrustning för privat bruk medan Arbetsmiljöverket har motsvarande ansvar för utrustningar avsedda för yrkeslivet.

¹ KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEBESLUT (EU) 2019/1217 av den 17 juli 2019 om harmoniserade standarder för flytvästar – räddningsvästar utarbetade till stöd för rådets direktiv 89/686/EEG.

2 Urval och resultat

Inledningsvis identifierades att det tillhandahålls uppblåsbara flytvästar under mer än 20 olika varumärken i Sverige. Samtidigt är det uppenbart att några få varumärken står för en stor del av försäljning och utbud i detaljhandeln. Marknadskontroll sker normalt genom att ett lämpligt urval av produkter på marknaden granskas och Konsumentverkets urval utformas för största möjliga konsumentnytta med tillgängliga resurser. Projektet beslutade därför att som första prioritet följa upp åtgärder för 9 vanligt förekommande varumärken och därmed sannolikt täcka in den största delen av marknaden för uppblåsbara flytvästar i kontrollen. De flesta av dessa varumärken har ett stort antal olika modeller av uppblåsbara västar i sitt sortiment och ofta används uppblåsningsmekanismer från ett par olika underleverantörer.

I kontrollen tillskrevs tillverkare eller distributörer², beroende på hur representationen i Sverige såg ut för respektive varumärke. Det visade sig att endast för **ett** varumärke hade åtgärder vidtagits för att säkra gaspatronerna från urgängning. Lösningen i detta fall hade dock inte bedömts av ett anmält organ på annat sätt en med provning enligt EN ISO 12402:2006 del 2-4. För övriga 8 varumärken hade inga åtgärder vidtagits, inte ens för kommande produktion.

I samtliga fall där åtgärder inte vidtagits ställde Konsumentverket krav på att patronen skulle säkras, såväl för kommande produktion som för utrustningar i distributionsled och utrustningar som redan nått konsumentledet. Den lösning som tillverkaren valde skulle också ha kontrollerats av ett anmält organ.

För samtliga varumärken för vilka flytvästarna inte åtgärdas före kontrollen, har de ekonomiska aktörerna vidtagit de åtgärder som Konsumentverket bedömt nödvändiga utan tvingande beslut från myndighetens sida (i något fall pågår ännu arbetet för att få åtgärden på plats). Information om återkallelserna har publicerats löpande på www.konsumentverket.se i form av nyheter.

Den tillverkare som redan vidtagit åtgärder före kontrollen, lät sitt anmälda organ kontrollera lösningen man valt och intyga att den uppfyller grundkraven i förordning (EU) 2016/425.

En tabell med resultatöversikt finns i bilaga A.

² Vid kontrollen bedömdes inte någon av de svenska aktörerna vara importör i EU-rättslig mening.

3 Åtgärder/slutsatser

Problemet med att gaspatroner kan gånga ur har varit känt under flera år, även om det först blev under 2019 som flytväststandardernas presumtion begränsades. Även om Konsumentverket kände till att de allra flesta tillverkare inte säkrat gaspatronerna i sina västar, hade myndigheten förväntat sig att fler hade börjat förbereda en åtgärd i och med publiceringen av EU-kommissionens beslut. Samtidigt är det positivt att för samtliga varumärken vidtogs frivilliga rättelser av berörda näringsidkare efter dialog och skriftväxling med Konsumentverket. Rättelserna har inte bara inneburit åtgärder för nytillverkning, utan även säkring av patroner i västar i distributionsled och möjligheter för konsumenter som redan har en uppblåsbar väst att få den åtgärdad.

En av de åtgärder som genomförts är att konsumenter har getts möjlighet att få gaspatronen i sina västar säkrade (återkallelse). Det är tyvärr ganska svårt att få spridning av information om återkallelser så att konsumenter agerar. Konsumentverket kommer att begära in uppgifter för att följa upp utfallet av återkallelserna från berörda näringsidkare. Vid återkallelser är det vanligt att en förnyad information behöver gå ut inför en ny säsong, inte minst om åtgärderna kommit igång sent på säsongen.

Det går inte att få en exakt siffra på hur stor del av marknaden som omfattats av Konsumentverkets åtgärder. Försäljningssiffrorna som redovisats (vilka omfattas av sekretess) visar dock att den inbördes ordningen när det gäller marknadsandelar stämmer ganska väl med intrycket Konsumentverket fått i samband med att myndigheten valde ut varumärken för kontroll. En skattning utifrån detta blir att kontrollen och åtgärderna omfattat runt 95% av de uppblåsbara flytvästar som tillhandahållits till svenska konsumenter på senare år.

I slutskedet av projektet gjordes en förnyad genomgång av tillgängliga varumärken för uppblåsbara flytvästar. Det noterades då att ett av de varumärken som lämnats utanför kontrollen tycktes ha ökat sitt modellprogram och därför har en separat granskning nyligen inletts även av detta varumärke. Det ska också nämnas att några varumärken helt eller delvis är inriktade på produkter för yrkesbruk, åtminstone för den svenska marknaden. Produkter för yrkesbruk faller utanför Konsumentverkets marknadskontrollansvar, men kan komma att granskas av Arbetsmiljöverket.

Konsumentverkets förhoppning är att även de varumärken som inte kunde prioriteras för kontroll ser till att säkra patronen i de västar som de säljer och har sålt. Om det visar sig nödvändigt kan Konsumentverket komma att öppna ytterligare ärenden i myndighetens löpande marknadskontrollverksamhet.

Bilagor

Bilaga A: Resultatöversikt	2
----------------------------------	---

Bilaga A: Resultatöversikt

Varumärke	Gaspatron säkrad	Frivillig rättelse
Baltic	ja	ja ¹
Biltema	nej	ja
Crewsaver	nej	ja
Helly Hansen	nej	ja
Marinepool	nej	ja
Plastimo	nej	ja
Regatta	nej	ja
Spinlock	nej	ja
Viking	nej	ja

¹ Rättelsen avser det anmälda organets bedömning av västarnas säkring med andra metoder än de som används i EN ISO 12402:2006 del 2-4- Ett anmält organ är en oberoende tredje part som bland annat genomför typkontroll.

Konsument
verket · KO

Konsumentverket, Box 48, 651 02 Karlstad
Telefon: 0771-42 33 00. konsumentverket.se